

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ενότητα 2 : ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

Χρόνοι του ρήματος είναι οι μορφές που παίρνει το ρήμα για να φανερώσει πότε και πώς γίνεται κάτι. Με τους χρόνους, δηλαδή, τοποθετούμε ένα γεγονός, μια ενέργεια ή κατάσταση σε ένα σημείο του χρονικού άξονα (παρελθόν, παρόν, μέλλον).

Η Νέα Ελληνική έχει οχτώ χρόνους (ενεστώτας, παρατατικός, αόριστος, υπερσυντέλικος, παρακείμενος, εξακολουθητικός μέλλοντας, συνοπτικός μέλλοντας και συντελεσμένος μέλλοντας).

Οι χρόνοι του ρήματος φανερώνουν:

α) Τη χρονική βαθμίδα στην οποία γίνεται αυτό που σημαίνει το ρήμα και διακρίνονται :

ν στους **παροντικούς χρόνους** (χρησιμοποιούνται για το παρόν):

∅ τον **ενεστώτα** που φανερώνει **κάτι που γίνεται τώρα, εξακολουθητικά** (μη συνοπτικό γεγονός), (π.χ. διαβάζω τα μαθήματά μου) και

∅ τον **παρακείμενο** που φανερώνει πως **κάτι έγινε στο παρελθόν και είναι πια τελειωμένο** την ώρα που μιλάμε (συντελεσμένο γεγονός), οπότε αναφερόμαστε σε ένα γεγονός που έγινε μεν στο παρελθόν αλλά τα αποτελέσματά του φτάνουν ως το παρόν, (π.χ. έχω διαβάσει τα μαθήματά μου).

ν στους **παρελθοντικούς χρόνους** (χρησιμοποιούνται για το παρελθόν):

∅ τον **παρατατικό** που φανερώνει πως **κάτι γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά** ή με επανάληψη (μη συνοπτικό γεγονός), οπότε η έμφαση δίνεται στη διάρκεια ή την επανάληψη μιας ενέργειας, (π.χ. Χτες όλη μέρα διάβαζα τα μαθήματά μου),

∅ τον **αόριστο** που φανερώνει πως **κάτι έγινε στο παρελθόν σε κάποια χρονική στιγμή – συνοπτικά** (συνοπτικό γεγονός), οπότε η έμφαση δίνεται στο γεγονός και όχι στη διάρκειά του, (π.χ. Χτες το απόγευμα διάβασα τα μαθήματά μου), και

∅ τον **υπερσυντέλικο** που φανερώνει πως **κάτι ήταν τελειωμένο στο παρελθόν, πριν γίνει κάτι άλλο** (συντελεσμένο γεγονός), (π.χ. Είχα διαβάσει τα μαθήματά μου πριν έρθουν οι φίλοι μου).

ν στους **μέλλοντικούς χρόνους** (χρησιμοποιούνται για το μέλλον):

∅ τον **εξακολουθητικό μέλλοντα** που φανερώνει πως **κάτι θα γίνεται στο μέλλον με αδιάκοπη συνέχεια** ή επανάληψη (μη συνοπτικό γεγονός), (π.χ. Αύριο όλο το απόγευμα θα διαβάζω),

∅ το **στιγμιαίο ή συνοπτικό μέλλοντα** που φανερώνει πως **κάτι θα γίνει στο μέλλον κάποια συγκεκριμένη στιγμή**, χωρίς συνέχεια ή επανάληψη (συνοπτικό γεγονός), (π.χ. Αύριο το απόγευμα θα διαβάσω) και

∅ το **συντελεσμένο μέλλοντα** που φανερώνει πως **κάτι θα είναι τελειωμένο στο μέλλον (συντελεσμένο γεγονός), αφού πρώτα γίνει κάτι άλλο**, (π.χ. Μέχρι αύριο το απόγευμα θα έχω διαβάσει).

Η χρονική βαθμίδα απαντά στην ερώτηση «πότε έγινε η ενέργεια;»

β) Ποιόν ενέργειας είναι μια μορφολογική κατηγορία που αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζει ο ομιλητής το αν η ενέργεια που δηλώνει το ρήμα εμφανίζεται ως ολοκληρωμένη, ως εξελισσόμενη, ως μοναδικό γεγονός κτλ.

Με **βάση το ποιόν ενέργειας** οι χρόνοι χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

1^η. Χρόνοι **μη συνοπτικοί**, δηλαδή το γεγονός παρουσιάζεται εξακολουθητικά, με διάρκεια ή επανάληψη (ενεστώτας, παρατατικός και εξακολουθητικός μέλλοντας).

2^η. Χρόνοι **συνοπτικοί**, το γεγονός δηλαδή παρουσιάζεται χωρίς διάρκεια ή επανάληψη, συνοπτικά (αόριστος και συνοπτικός μέλλοντας).

3^η. Χρόνοι **συντελεσμένοι**, που το γεγονός δηλαδή είναι κάτι το τελειωμένο, έχει συντελεστεί-ολοκληρωθεί (παρακείμενος, υπερσυντέλικος και συντελεσμένος μέλλοντας).

Το ποιόν ενέργειας απαντά στην ερώτηση "πώς έγινε η ενέργεια;"

<p>Μη συνοπτικό: Με διάρκεια/επανάληψη</p>	<p>Συνοπτικό: Συνοπτικά/ στιγμιαία</p>	<p>Συντελεσμένο: Έχει ολοκληρωθεί/είναι τελειωμένο</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ενεστώτας, • παρατατικός • εξακολουθητικός μέλλοντας 	<ul style="list-style-type: none"> • αόριστος • συνοπτικός μέλλοντας 	<ul style="list-style-type: none"> • παρακείμενος, • υπερσυντέλικος • συντελεσμένος μέλλοντας

Συγκεντρωτικός Πίνακας

Ποιόν ενέργειας	Χρονική Βαθμίδα		
	Παροντικοί (Πότε; Τώρα)	Παρελθοντικοί (Πότε; Πρίν)	Μελλοντικοί (Πότε; Μετά)
Μη συνοπτικοί (Πώς; Με διάρκεια/επανάληψη)	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ διαβάζω	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ διάβαζα	ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ θα διαβάζω
Συνοπτικοί (Πώς; Συνοπτικά/για μια στιγμή)		ΑΟΡΙΣΤΟΣ διάβασα	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ θα διαβάσω
Συντελεσμένοι (Πώς; Έχει τελειώσει/είναι ολοκληρωμένο)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ έχω διαβάσει	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ είχα διαβάσει	ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ θα έχω διαβάσει

Από τους χρόνους του ρήματος, όσοι σχηματίζονται με μία μόνο λέξη λέγονται **μονολεκτικοί**, και όσοι σχηματίζονται με δύο ή τρεις λέξεις λέγονται **περιφραστικοί**.

Χρόνοι	μονολεκτικοί:	ενεστώτας, παρατατικός, αόριστος
	περιφραστικοί:	εξακολουθητικός μέλλοντας, συνοπτικός μέλλοντας, συντελεσμένος μέλλοντας, παρακείμενος, υπερσυντέλικος

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να βάλετε τα ρήματα στο σωστό χρόνο:

έχουμε διασκεδάσει, θα κόψω, θα έχω ρίξει, τρέχεις, έχει διορθωθεί, θα γράφουμε, έντυνα, είχαμε χαθεί, θερίζει, είχα σκάψει, θα τιμωρηθώ, βαφόταν, θα έχει γραφτεί, έγγραφα, έφτιαχνα, θα πληρώνουν, θα κόβεται, ωριμάσατε.

Ενεστώτας	Τρέχεις, θερίζει
Παρατατικός	Έντυνα, βαφόταν, έφτιαχνα
Αόριστος	Έγραφα, ωριμάσατε
Εξακολουθητικός Μέλλοντας	θα γράφουμε, θα πληρώνουν, θα κόβεται
Στιγμιαίος Μέλλοντας	θα κόψω, θα τιμωρηθώ
Παρακείμενος	έχουμε διασκεδάσει, έχει διορθωθεί
Υπερσυντέλικος	είχαμε χαθεί, είχα σκάψει
Συντελεσμένος Μέλλοντας	θα έχω ρίξει, θα έχει γραφτεί

B. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον χρόνο που δίνεται στην παρένθεση

1. Σήμερα **σηκώθηκε** (σηκώνομαι, αόριστος) στις 7.
2. Ο Γιώργος **είχε διαβάσει** (διαβάζω, υπερσυντέλικος) όταν έφτασα στο σπίτι.
3. Εμείς **θα έχουμε φτάσει** (φτάνω, συντελεσμένος μέλλοντας) στο σπίτι πριν τις πέντε.

4. Εσείς **μαγειρεύετε** (μαγειρεύω, ενεστώτας) καθημερινά.
5. **Θα φροντίζω** τη γάτα σου όσο θα λείπεις. (φροντίζω, εξακολουθητικός μέλλοντας)
6. Δεν πεινώ, **έχω φάει** (τρώω, παρακείμενος).
7. Στον χορό του σχολείου μας **θα χορέψω** (χορεύω, στιγμιαίος μέλλοντας) με τον Αχιλλέα.
8. **Χαιρόμαστε** (χαίρομαι, ενεστώτας) που σας βλέπουμε.
9. Όλη τη μέρα χτες **μαζεύαμε** (μαζεύω, παρατατικός) ελιές.
10. Οι πυροσβέστες **κατέβαλαν** (καταβάλλω, αόριστος) πολλές προσπάθειες για να σβήσουν την πυρκαγιά
11. Εμείς ακόμα **δεν έχουμε δει** (βλέπω, παρακείμενος) την ταινία.
12. Εγώ **έπλενα** (πλένω, παρατατικός) τα πιάτα όταν **χτύπησε** (χτυπώ, αόριστος) το κουδούνι.
13. Εσύ **είχες φύγει** (φεύγω, υπερσυντέλικος) όταν **ήρθαμε** (έρχομαι, αόριστος) εμείς.
14. Τι **θα φορέσεις** (φορώ, στιγμιαίος μέλλοντας) απόψε;
15. Η Μάρθα από σήμερα **θα πηγαίνει** (πηγαίνω, εξακολουθητικός μέλλοντας) καθημερινά στη Λευκωσία.
16. (Εσύ) **Τελείωσες** (τελειώνω, αόριστος) πολύ γρήγορα σήμερα.

Γ. Στον πιο κάτω πίνακα να γράψετε τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου που ακολουθεί στη χρονική τους βαθμίδα.

Παρόν	Παρελθόν	Μέλλον
<u>Παντρεύεται</u>	<u>προσέφερε</u>	<u>Θα φροντίσουν</u>
<u>ελπίζει</u>	<u>θεωρούσαν</u>	<u>θα εξασφαλίσει</u>
	<u>έμεναν</u>	
	<u>τιμωρούσε</u>	
	<u>περιφρονούσαν</u>	
	<u>μπορούσαν</u>	

Κάθε Αθηναίος πολίτης ουσιαστικά παντρεύεται για να αποκτήσει παιδιά· ελπίζει πως τα παιδιά του όχι μόνο θα τον φροντίσουν στα γεράματά του, αλλά –και αυτό είναι το κυριότερο– θα τον θάψουν σύμφωνα με τα έθιμα και θα συνεχίσουν μετά το θάνατό του την οικογενειακή λατρεία. Η βασική αιτία του γάμου είναι θρησκευτική [...].

Παντρεύονται πρώτα απ’ όλα για να αποκτήσουν αρσενικά παιδιά, τουλάχιστον ένα που θα συνεχίσει την οικογένεια και θα εξασφαλίσει για τον πατέρα του τη λατρεία που αυτός ο ίδιος προσέφερε στους προγόνους του – λατρεία που τη θεωρούσαν απαραίτητη για την ευτυχία των πεθαμένων στον άλλο κόσμο.

Στη Σπάρτη αυτούς που έμεναν ανύπαντροι τους τιμωρούσε ο νόμος. Στην Αθήνα δεν είχαν νομική υποχρέωση να παντρευτούν, αλλά η πίεση της κοινής γνώμης ήταν ισχυρή, γιατί τον άντρα που δεν παντρευόταν τον περιφρονούσαν και τον κατηγορούσαν.

Ωστόσο, αυτοί που ο πρωτότοκος αδερφός τους ήταν παντρεμένος και είχε αρσενικά παιδιά μπορούσαν πιο εύκολα από άλλους να μην παντρευτούν.

Δ. Να συμπληρώσετε τον πίνακα

Ενεστώτας	εξακολ. μέλλοντας	στιγ. Μέλλοντας	συντελ. Μέλλοντας
Ακυρώνω	<u>Θα ακυρώνω</u>	<u>Θα ακυρώσω</u>	<u>Θα έχω ακυρώσει</u>
Επαναλαμβάνεις	<u>Θα επαναλαμβάνεις</u>	<u>Θα επαναλάβεις</u>	<u>Θα έχεις επαναλάβει</u>
<u>αντιστέκεστε</u>	<u>Θα αντιστέκεστε</u>	<u>Θα αντισταθείτε</u>	<u>Θα έχετε αντισταθεί</u>
<u>φεύγετε</u>	<u>Θα φεύγετε</u>	<u>Θα φύγετε</u>	<u>Θα έχετε φύγει</u>

χτενίζεται	Θα χτενίζεται	Θα χτενιστεί	Θα έχει χτενιστεί
βγαίνω	Θα βγαίνω	Θα βγω	Θα έχω βγει
βρέχονται	Θα βρέχονται	Θα βραχούν	Θα έχουν βραχεί
Νυστάζεις	Θα νυστάζεις	Θα νυστάξεις	Θα έχεις νυστάξει
κρυώνω	Θα κρυώνω	Θα κρώσω	Θα έχω κρώσει
κινδυνεύουν	Θα κινδυνεύουν	Θα κινδυνεύσουν	Θα έχουν κινδυνεύσει

Ε. Να δηλώσετε τη χρονική βαθμίδα (παρόν, παρελθόν, μέλλον) και το ποιόν (συνοπτικό, μη συνοπτικό, συντελεσμένο) των παρακάτω ρημάτων:

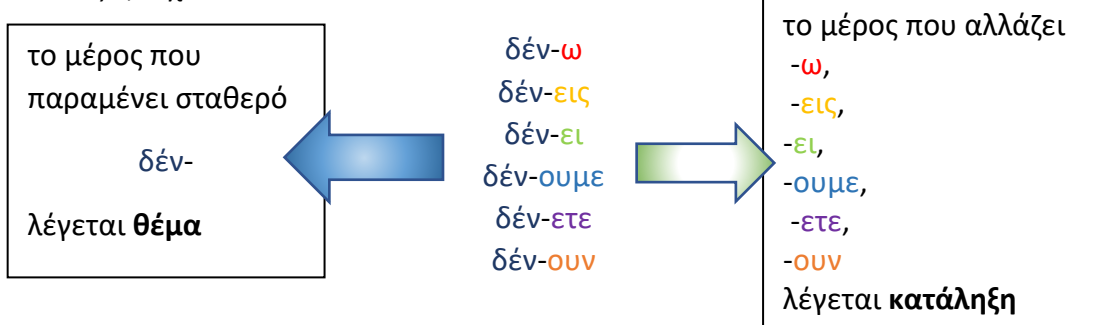
ΡΗΜΑΤΑ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ	ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
έχει ξεπεραστεί	Παροντική	Συντελεσμένο
θα γράψω	Μελλοντική	συνοπτικό
δημιουργούσαν	παρελθοντική	Μη συνοπτικό
χτύπησε	παρελθοντική	συνοπτικό
θα έχω φτάσει	Μελλοντική	Συντελεσμένο
θα βλέπουμε	Μελλοντική	Μη συνοπτικό
είχες φροντίσει	παρελθοντική	συντελεσμένο
αντιλαμβάνεται	Παροντική	Μη συνοπτικό

2. Να γράψετε τα παρακάτω ρήματα στο ποιόν ενέργειας που ζητείται σε παρένθεση, διατηρώντας τα στην ίδια χρονική βαθμίδα.

- θα κοιτάξω:**Θα κοιτάζω**.....(μη συνοπτικό / εξακολουθητικό)
- έτρεχα:**έτρεξα**..... (συνοπτικό / στιγμιαίο)
- είχα φύγει: ..**έφευγα**..... (μη συνοπτικό / εξακολουθητικό)
- καταστρέφω: .**Έχω καταστρέψει**..... (συντελεσμένο)
- θα ακούω: ..**Θα έχω ακούσει**..... (συντελεσμένο)
- έλειπα:**έλειπα**..... (μη συνοπτικό / εξακολουθητικό)
- θα έχω πιστέψει: .**Θα πιστέψω**..... (συνοπτικό / στιγμιαίο)
- ζωγράφιζα: ...**Είχα ζωγραφίσει**..... (συντελεσμένο)
- πληγώθηκα: ..**πληγωνόμουν**..... (μη συνοπτικό / εξακολουθητικό)
- θα χρειαστώ: ...**Θα έχω χρειαστεί**..... (συντελεσμένο)
- έχω μοιραστεί: **μοιράζομαι**..... (μη συνοπτικό / εξακολουθητικό)
- ντύνομαι: ..**Έχω ντυθεί**..... (συντελεσμένο)
- θα έχω κοιμηθεί: **Θα κοιμηθώ**..... (συνοπτικό / στιγμιαίο)
- είχα κουραστεί: **κουραζόμουν** .. (μη συνοπτικό / εξακολουθητικό)

Το θέμα του ρήματος

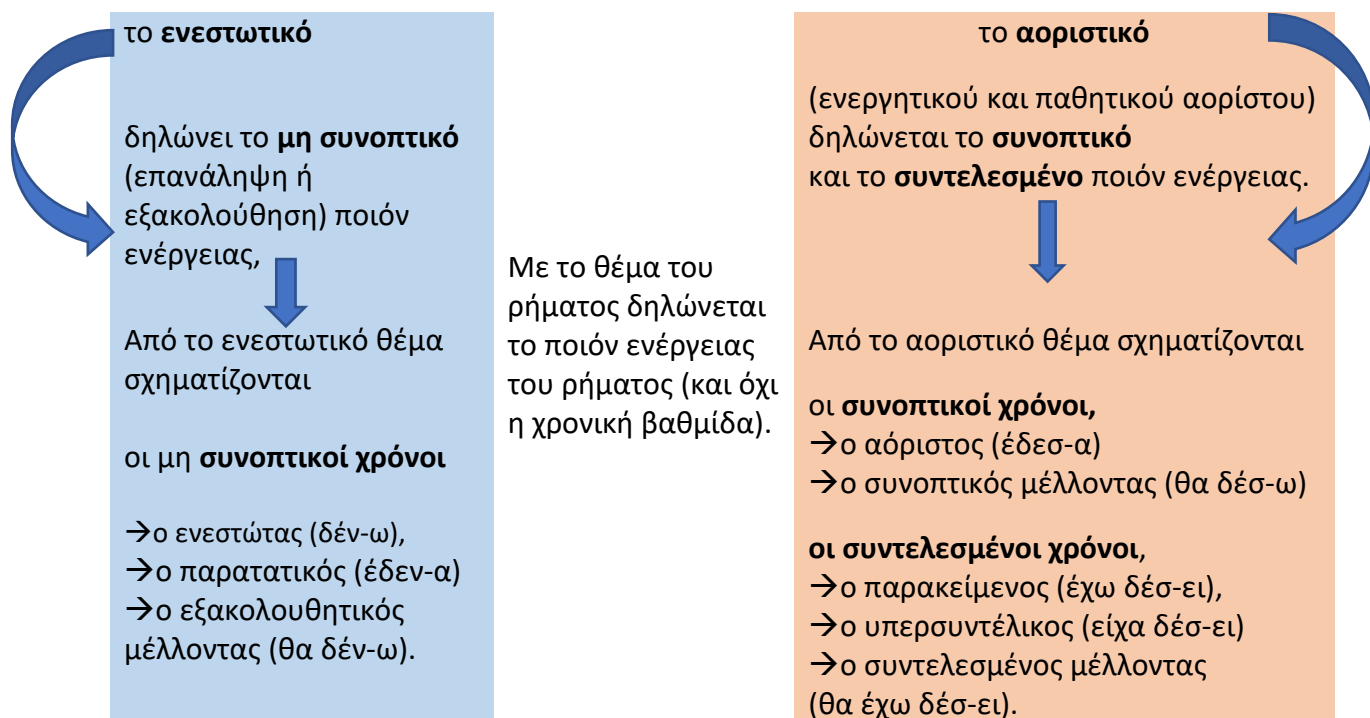
Όταν κλίνεται ένα ρήμα διαπιστώνουμε ότι κάποιο μέρος μένει σταθερό και κάποιο αλλάζει, π.χ.

Ορισμός: **Θέμα** ονομάζεται το πρώτο μέρος του ρηματικού τύπου, το οποίο κατά την κλίση του ρήματος μένει αμετάβλητο

χρόνοι	ενεργητική φωνή	παθητική φωνή
ενεστώτας	δένω	δένομαι
παρατατικός	έδενα	δενόμουν
εξακολουθητικός μέλλοντας	θα δένω	θα δένομαι
στιγμιαίος μέλλοντας	θα δέσω	θα δεθώ
αόριστος	έδεσα	δέθηκα
παρακείμενος	έχω δέσει	έχω δεθεί
υπερσυντέλικος	είχα δέσει	είχα δεθεί
συντελεσμένος μέλλοντας	θα έχω δέσει	θα έχω δεθεί

Παρατηρώντας όλους τους χρόνους του ρήματος διαπιστώνουμε ότι οι χρόνοι σχηματίζονται από δύο διαφορετικά θέματα:

Να βρείτε το ενεστωτικό και το αοριστικό θέμα των παρακάτω ρημάτων:

Ρήμα	Ενεστωτικό θέμα	Αοριστικό θέμα
Προσκαλείς	Προσκαλ-	Προσκάλεσ-
Διαφεύγετε	Διαφεύγ-	Διαφύγ-
Έχουν γράψει	Γράφ-	Γράψ-
Προσπάθησα	Προσπαθ-	Προσπαθησ-
Θα μείνουμε	Μέν-	Μειν-
Κοιτάξαμε	Κοιτάζ-	Κοιτάξ-
Ωφεληθήκαμε	Ωφελ-	Ωφεληθ-

Η Αύξηση στα ρήματα

Όταν κλίνεται ένα ρήμα διαπιστώνουμε ότι σε μερικά ρήματα στον παρατατικό και στον αόριστο προστίθεται στην αρχή του ρήματος ένα επιπλέον γράμμα το **έ**.

Ενεστώτας	παρατατικός	αόριστος
πιάνω	έπιανα	έπιασα
πιάνεις	έπιανες	έπιασες
πιάνει	έπιανε	έπιασε
πιάνουμε	πιάναμε	πιάσαμε
πιάνετε	πιάνατε	πιάσατε
πιάνουν	έπιαναν	έπιασαν

Αύξηση ονομάζεται ένα μέρος του μορφολογικού τύπου του ρήματος, που μπαίνει πριν από το θέμα στον παρατατικό και στον αόριστο οριστικής και με το οποίο δηλώνεται ότι η πράξη που εκφράζει το ρήμα έγινε στο παρελθόν. Η αύξηση μπαίνει όταν το ρήμα αρχίζει από σύμφωνο.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Η αύξηση **μένει**

1. μόνο όταν τονίζεται, ενώ χάνεται όταν δεν τονίζεται

π.χ. παρατατικός: έλυνα, έλυνες, έλυνε,
λύναμε, λύνατε, έλυναν

2. μόνο στην οριστική των δύο αυτών χρόνων (παρατατικός και αόριστος) και χάνεται στις υπόλοιπες εγκλίσεις, δηλαδή στην υποτακτική και προστακτική

διαγράφο		
αόριστος		
Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
διέγραψα διέγραψες διέγραψε διαγράψαμε διαγράψατε διέγραψαν	να διαγράψω να διαγράψεις να διαγράψει να διαγράψουμε να διαγράψετε να διαγράψουν	διάγραψε διαγράψτε

Π.χ. Προστακτική:	Αλλά: Οριστική:
Υπόγραψε εδώ, σε παρακαλώ.	Ο υπουργός υπέγραψε χθες το διάταγμα για τις συγχωνεύσεις σχολείων και
Διάγραψε όσα είπαμε πριν.	διέγραψε τις προηγούμενες δηλώσεις του με τις οποίες το αρνούσαν κατηγορηματικά.
Απόσυρε αμέσως αυτή την ανάρτηση.	Η κυβέρνηση απέσυρε το νομοσχέδιο μετά τις αντιδράσεις.

Η αύξηση διακρίνεται σε δύο είδη:

σε εξωτερική και εσωτερική.

Εξωτερική είναι η αύξηση που μπαίνει στην αρχή του ρηματικού τύπου
 π.χ. γράφω → **έγραφα**,
 ξέρω → **ήξερα**

Εσωτερική είναι η αύξηση που μπαίνει στο εσωτερικό του ρηματικού τύπου των σύνθετων ρημάτων και πάντα πριν από το δεύτερο συνθετικό
 π.χ. προβλέπω → **προέβλεπα**,
 συντάσσει → **συνέτασσε**

Σημείωση: Ενώ είπαμε παραπάνω ότι τα ρήματα που αρχίζουν από σύμφωνο παίρνουν ένα -έ- ως αύξηση, υπάρχουν μερικά ρήματα που παίρνουν -ή- ως αύξηση τους. Αυτά είναι τα:
 θέλω > ήθελα, ξέρω > ήξερα, πίνω > ήπια, βρίσκω > έβρισκα ή ήβρα (παλιότερος τύπος)

Εσωτερική αύξηση παίρνουν:
 α) κυρίως όσα έχουν ως α΄ συνθετικό κάποια **προθητικά προθέματα** όπως: αμφι-, ανα-, αντι-, από-, δια-, εισ-, εν, επι-, κατά-, μετα-, προσ-, συν-, υπερ-, υπο-, κ.λπ.
 συμβάλλω → **συνέβαλα**,
 εκφράζω → **εξέφρασα**.
 επιβάλλω → **επέβαλα**,
 απορρίπτω → **απέρριπτα** και **απέρριψα**.

Δεν παίρνουν αύξηση:
 α) τα ρήματα της δεύτερης συζυγίας
 π.χ. ενεστώτας: **τραγουδώ**,
 παρατατικός: **τραγουδούσα**,
 αόριστος: **τραγούδησα**,
 β) όσα ρήματα αρχίζουν από φωνήεν ή δίψηφο φωνήεν, τα οποία κρατούν το φωνήεν ή το δίψηφο σε όλους τους χρόνους,
 π.χ.
 ενεστώτας: **αρχίζω**,
 παρατατικός: **άρχιζα**,
 αόριστος: **άρχισα**.
Εξαίρεση: έχω > είχα, έρχομαι > ήρθα, είμαι > ήμουν .

Εξαίρεση :
 → τα σύνθετα με α΄ συνθετικό τα προθήματα **περι-** και **προ-**: περιπλέκω → **περιέπλεκα**
 προτάσσω → **προέταξα**
 → πολλά κοινά ρήματα δεν παίρνουν ποτέ αύξηση:
 καταλαβαίνω → **καταλάβαινα** και **κατάλαβα**),
 → σε άλλα πάλι είναι προαιρετική:
 προσβάλλω → **προσέβαλα** ή **πρόσβαλα**
 Κάποια που έχουν ως α΄ συνθετικό τα **προθήματα** **ξανα-** και **παρα-** η αύξηση είναι συνήθως προαιρετική (ξαναγράφω → **ξαναέγραφα** και **ξανάγραφα**).
 Η εσωτερική φωνηεντική αύξηση είναι **υποχρεωτική** στον παρατατικό και αόριστο του ρήματος **υπάρχω** (**υπήρχα** και **υπήρξα**).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ			
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ		
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
αμφιβάλλω	αμφ έ βαλλα	αμφέβαλα	είχα αμφιβάλει
εκπέμπω (εκ +πέμπω)	εξέπεμπα	εξέπεμψα	είχα εκπέμψει
εμπνέω (εν+πνέω)	ενέπνεα (αλλά εμπνέατε)	ενέπνευσα (αλλά εμπνεύσαμε)	είχα εμπνεύσει
εγκρίνω (εν+κρίνω)	ενέκρινα (αλλά εγκρίναμε)	ενέκρινα	είχα εγκρίνει
συλλέγω (συν+ λέγω)	συνέλεγα	συνέλεξα (αλλά συλλέξαμε)	είχα συλλέξει
συρρέω (συν+ ρέω)	συνέρρεα	Συνέρρευσα (αλλά συρρεύσαμε)	είχα συρρεύσει
συλλαμβάνω (συν + λαμβάνω)	συλλάμβανα	συνέλαβα	είχα συλλάβει
αποβάλλω	απέβαλλα	απέβαλα	είχα αποβάλει
περιπλέκω	περιέπλεκα	περιέπλεξα	είχα περιπλέξει

A. Συμπληρώστε τα κενά με το σωστό τύπο προσέχοντας το υποκείμενο του ρήματος :

- 1 . Ο προϊστάμενος **συνέταξε** (συντάσσω, Αόριστος) το έγγραφο διαμαρτυρίας και το **παρέδωσε** (παραδίδω, Αόριστος) στο αρμόδιο γραφείο .
- 2 . Η Άλκη Ζέη **εξέδωσε** (εκδίδω, Αόριστος) πρόσφατα το τελευταίο αυτοβιογραφικό βιβλίο της . Μέχρι τώρα **έχει εκδώσει** (εκδίδω, Παρακείμενος) πάνω από 10 μυθιστορήματα για μικρούς και μεγάλους.
- 3 . Μέχρι σήμερα **απέρριπτες** (απορρίπτω, Παρατατικός β΄ ενικό) τις προτάσεις μου για συνεργασία . Τι **άλλαξε** (αλλάζω, Αόριστος, γ΄ ενικό) ξαφνικά και **αποδέχτηκες** (αποδέχομαι, Αόριστος, β΄ ενικό) τις απόψεις μου ;
- 4 . Ο διευθυντής του σχολείου **επέπληξε** (επιπλήττω, Αόριστος) χθες το τμήμα μας εξαιτίας κάποιων θερμοκέφαλων κατά τη διάρκεια της γιορτής . Μέχρι τώρα δεν μάς **είχε επιπλήξει** (επιπλήττω, Υπερσυντέλικος) κανείς και για κανένα λόγο .
- 5 . Οι γιατροί **είπαν** (λέω, Αόριστος) ότι ο Πέτρος **διέφυγε** (διαφεύγω, Αόριστος) τον κίνδυνο και σύντομα θα **επανακάμψει** (επανακάμπω , Μέλλοντας) κοντά μας .
- 6 . **Διάλυσε**(διαλύω, Αόριστος, προστακτική, β΄ ενικό) επιτέλους αυτή την ανόητη παρέα που χαλάει τον κόσμο με τη φασαρία της !
- 7 . **Απόβαλε** (αποβάλλω, Αόριστος, προστακτική, β΄ ενικό) λοιπόν πια αυτή την κακή συνήθεια να παίζεις παιχνίδια με τις ώρες στον υπολογιστή !
- 8 . Ο αδελφός μου **συνέγραψε** (συγγράφω, Αόριστος) πρόσφατα τη διατριβή του .

Β. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις μεταφέροντας τα ρήματα στους χρόνους που σας δίνονται:

- α. Είχε γίνει ολόκληρη συζήτηση για αυτό το θέμα.
Ενεστώτας: **Γίνεται ολόκληρη συζήτηση για αυτό το θέμα.**
- β. Θα σου στείλω χρήματα.
Παρατατικός: **Σου έστελνα χρήματα.**
- γ. Μου δανείζεις το ποδήλατό σου;
Εξακολουθητικός Μέλλοντας: **Θα μου δανείζεις το ποδήλατό σου;**
- δ. Ο πατέρας διάβασε την εφημερίδα.
Παρατατικός: **Ο πατέρας διάβαζε την εφημερίδα.**
- ε. Ετοιμάζεστε για ταξίδι;
Παρατατικός: **Ετοιμαζόσαστε/Ετοιμαζόσασταν για ταξίδι;**
- στ. Η μητέρα καθάρισε το σπίτι.
Παρακείμενος: **Η μητέρα έχει καθάρισει το σπίτι.**
- ζ. Φοβούνται πολύ τα αεροπλάνα.
Αόριστος: **Φοβήθηκαν πολύ τα αεροπλάνα.**

Γ. Στα παρακάτω λόγια ρήματα με α΄ συνθετικό πρόθεση, να σχηματίσεις τον παρατατικό και τον αόριστο στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
Αποδίδω	απέδιδα	απόδωσα
Εκθέτουν	εξέθεταν	εξέθεσαν
Εκπλήττει	εξέπληττε	εξέπληξε
Συγκλίνουν	συνέκλιναν	συνέκλιναν
Εισπράττει	εισέπραττε	εισέπραξε
Αποπλέουν	απέπλεαν	απέπλευσαν
Αναβάλλει	ανέβαλλε	ανέβαλε
Προσβάλλουμε	προσβάλλαμε	προσβάλαμε
Αναμένουμε	αναμέναμε	αναμείναμε
Επιμένει	επέμενε	επέμεινε
Επιδιώκεις	επιδίωκες	επιδίωξες
Αποκαλύπτω	αποκάλυπτα	αποκάλυψα
Εμπνέω	ενέπνεα	ενέπνευσα
Διανέμει	διένεμε	διένειμε
Καταρρέει	κατέρρευε	κατέρρευσε
Κατακρίνω	κατέκρινε	κατέκρινε
Καταλαμβάνω	καταλάμβανα	κατέλαβα
Καταλαβαίνω	καταλάβαινα	κατάλαβα
Διατάσσω	διέτασσα	διέταξα
Ενεργώ	ενεργούσα	ενήργησα
Αποδεικνύω	αποδείκνυα	απέδειξα